

„Rigoletto” la Sala Radio sau vocile Clujului în București

(Costin Popa – 15 ianuarie 2018)

Într-adevăr, tradiționalul concert de operă al Orchestrelor și Corurilor Radio a avut în acest început de an – perioadă obișnuită de desfășurare – o distribuție de roluri principale alcătuită din cântăreți care s-au format la Cluj-Napoca și și-au continuat carierele în străinătate, precum și din actuali soliști ai Operei Naționale Române din municipiul de pe Someș.

Mai îndepărtată de tradiție a fost selecția opusului, popularul „Rigoletto” de Verdi. Ne obișnuisem ca titlul ales să fie din rândul aceluia care nu fac parte din afișele curente naționale sau au fost reprezentate cu totul sporadic. Rostuirea apare mai puțin importantă, dacă gândim că personajul titular a revenit baritonului George Petean, artist de largă circulație mondială, cu apariții în toate marile teatre de operă ale lumii, „rara avis” în România și îndeosebi la București. Ni s-a oferit șansa să-l urmărim „live”, chiar dacă numai în concert, ca și anul trecut în „Simon Boccanegra”.

Alături de el, au evoluat acum soprana Luiza Fatyol (Gilda), solistă la Deutsche Oper am Rhein Düsseldorf-Duisburg și mezzosoprana Cristina Damian (Maddalena), solistă a Staatsoper Hamburg. Ambele aflate la prima vizită în București, presupun.

Alți cântăreți formați la Cluj-Napoca au interpretat rolurile Ducele de Mantua (tenorul Cosmin Ifrim, cu anterioare prezențe în străinătate, la Opera de Stat din Viena, dar nu numai) și Sparafucile (basul Petre Burcă, cu turnee externe, și el).

Nu este întâmplător că dirijorul a fost italianul David Crescenzi, actualul director artistic al Operei Române clujene, un obișnuit al Sălii Radio.

George Petean, vedeta concertului

A fost o serată de înaltă calitate artistică, cu George Petean drept cap de afiș, cum era de așteptat. Construcția oferită arhetipalului personaj a mers pe o concepție de amănunt, pe înșiruirea fațetelor psihologice, pe care glasul catifelat și personalitatea baritonului le-au redat în toată complexitatea lor, între liric și impulsuri spre dramatic. Merită o descriere mai amănunțită.

După un început calm și natural, obsesia blestemului („Quel vecchio maledivami!) l-a marcat într-un monolog extrem nuanțat, plin de culori străbătute de accentuări, în care a apăsat exemplar „Odio a voi, cortigiani schernitori!”. Duios, cu legato răscolitor a cântat „Deh, non parlare al misero” din primul duet cu Gilda, continuat reflexiv „Altri mi maledicono”, ca o amintire oribilă și încheiat înduioșător în adresarea către Giovanna „Ah! veglia, o donna, questo fiore...”. George Petean, un pictor al sunetului.

Actul secund, „summa summarum” de forță, cu acut suveran în aria „Cortigiani” a cunoscut și alte trăiri intense, subliniate răscolitor („Marullo, signore”), cutremurător în implorație („Miei signori... perdono, pietate”), finalizate răvășitor, „Pietà, signori, pietà!”.

Duetul subsecvent cu Gilda a avut autoritate disperată în ruga către Divinitate („Solo per me l'infamia, a te chiedeva, o Dio...”), apoi căldură parentală... „Piangi, piangi fanciulla”, iar tumultuosul „Sì, vendetta” a primit la final un La bemol acut impunător.

Ultimului act, George Petean i-a rezervat alte exprimări adânc forjate și amintirea îmi zboară acum către profeticul „Egli è Delitto” sau triumfalele „All'onda! all'onda!”. În ultimele măsuri de intens calibru din operă, baritonul a introdus o „appoggiatură” ultra-acută, nescrisă, nemaiauzită, posibilă grație culorii tenorale a vocii.

Întru totul, o creație memorabilă.

David Crescenzi, Orchestra Națională și Corul Academic Radio

Conducătorul muzical al concertului și-a înfățișat știința de inducere a stilului romantic verdian autentic în compartimentul solistic, în ansamblurile aflate într-o seară fastă. Atmosfera a fost stabilită de la bun început prin Preludiul masiv dimensionat, tragic și amenințător, după care Introducerea a regăsit tempoul alert al atmosferei de bal. Echilibrul agogic bine stăpânit a guvernat fiecare pagină, chiar dacă dirijorul a exacerbat pe alocuri accelerando-uri dezlănțuite înainte de prima intrare a lui Monterone, spre pildă sau a dăruit Gildei în aria „Caro nome” un tempo mai puțin introspectiv.

Explozii sonore finalizate copleșitor, în sonorități de forță, au urmărit eroii. Există la Crescenzi o înclinare către dezlănțuirile de energie ce pot periclita raporturile cu interpreții. În schimb, detaliul și nuanțele au inundat multe pasaje, gândind acum doar la scurtele introduceri la recitativul „Ella mi fu rapita!” sau cabaletta „Possente amor mi chiama”, evocatoare ale agitației Ducelui, precum și la însoțirea meandrelor sufletești ale lui Rigoletto. Instrumentiștii au urmat ideatica dirijorului cu aplicație și atenție. Bine pregătit de Ciprian Țuțu a fost corul, cu remarcabile perlaje în „Zitti, zitti moviamo a vendetta” din actul al doilea.

Cosmin Ifrim și Luiza Fatyol...

...au conturat două personaje veridice, tenorul – prin dezinvoltura și pasiunea adresării, soprana – prin alura vocală strălucitoare, pătrunzătoare și dominante a efluviilor sonore din orchestra în „tutti”.

Parcursul interpretativ al lui Cosmin Ifrim a făcut cunoscute încă de la balada „Questa o quella” nuanțări frumoase și, în actul ultim, filaje acute de spectaculos efect. Mă refer la Sol diez-ul frazei „muta d'accento” din aria „La donna è mobile”, la un Si bemol din Cvartet și la Si-ul natural al zicerii din culise „e di pensier”. Sunt dovezi ale unui studiu tehnic consistent. Preocupat de notele înalte puternice, inclusiv de cele care nu figurează în partitură, tenorul a trebuit să facă față unei

oboseli crescând pe parcursul serii, rezultante în opacizări de sunet, emisie nevibrată sau respirații ce au fragmentat unele fraze muzicale.

În schimb, Luiza Fatyol nu s-a aventurat în supra-acutele nescrise de Verdi, dar intrate în tradiție și chiar a modelat în chip confortabil cadența înaltă vocalizată din aria „Caro nome”. A favorizat desenele melodice fluide, a cântat cristalin, dar cu unele sunete mai dure, obiective, ce au contrazis diafanul personajului. Intonații nejuste s-au adăugat la pasiv, în câteva pasaje.

Cristina Damian și Petre Burcă...

...au avut prezențe scenice adecvate, chiar dacă vorbim de un concert. Mezzosoprana a impresionat prin look-ul sexy (așa cum trebuie) al Maddalenei, prin minuția cu care a construit raporturile cu partenerii. Ce victorioasă a părăsit platoul, după ce l-a salvat pe Duce de la pieirea iminentă! Acestei posesoare de glas cald și învăluitoare, mângâietor, i-aș fi dorit o mai pregnantă anvergură de sunet. Poate ar fi meritat și mai mult menajament din partea șefului de orchestră.

O voce mai neagră ar fi fost potrivită fiorosului, înspăimântătorului Sparafucile, dar basul Petre Burcă a susținut un discurs destul de liric, moale, cu multe sunete „deschise”, ce au afectat omogenitatea liniei vocale. A venit cu o ținută mai înfricoșătoare decât cântul.

A fost rândul bucureștenilor...

...să apară în celelalte roluri, mai mult sau mai puțin semnificative, basul Marius Boloș (Monterone), tenorul Andrei Lazăr (Borsa), baritonul Florin Simionca (Marullo), bașii Daniel Pascariu, Cristian Coandă (Contele Ceprano, Ușierul), în timp ce soprana Mădălina Stan s-a văzut instalată pe nu mai puțin de trei roluri episodice, destinate de partitură unor mezzosoprane, Contesa Ceprano, Giovanna, Pajul. Pentru un concert este mai comod și economic, deși diferențierea personajelor prin timbralitate proprie ar fi trebuit urmărită.

„Rigoletto” concertant la Sala Radio – o bună prefață pentru titlul de anul viitor, în care se speră din nou la invitarea de artiști români valoroși, care își desfășoară activitatea în străinătate. Bineînțeles, alături de rezidenții bine lansați în carieră. Până atunci, Opera Națională bucureșteană se poate mobiliza concurențial.

Luiza Fatyol

Luiza Fatyol, Cristina
Damian, Petre Burcă

Mădălina Stan, Luiza
Fatyol, David Crescenzi

Cosmin Ifrim

Marius Boloș

Luiza Fatyol, Cristina
Damian, Petre Burcă

David Crescenzi, George
Petean, Luiza Fatyol

David Crescenzi, Cristina
Damian, Petre Burcă

David Crescenzi, Mădălina
Stan, Cosmin Ifrim

George Petean, Cosmin Ifrim,
Marius Boloș, Florin Simioncă,
Andrei Lazăr, Daniel Pascariu

George Petean,
Luiza Fatyol

George Petean, Luiza
Fatyol, David Crescenzi

* Foto Alexandru „Ciumpy” Dolea.